

Julia Gołębiewska
Prof. zw. dr hab. nauk rolniczych
(1913 – 1993)

Profesor Julia Gołębiewska, z domu Kaliniewicz, urodziła się 16 grudnia 1913 r. w Sankt Petersburgu. Gimnazjum Państwowe im. Hofmanowej ukończyła w 1932 r. w Warszawie. W tym też roku, rozpoczęła studia na Wydziale Ogrodniczym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Specjalizowała się w zakresie mikrobiologii i technologii rolniczej, uzyskując dyplom inżyniera ogrodnika w 1938 r. Jeszcze przed ukończeniem studiów, została w 1937 r. zatrudniona w Dziale Mikrobiologii Rolniczej, Państwowego Naukowego Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach. Po wojnie, w 1945 r. wzięła aktywny udział w organizowaniu Wydziału Rolniczego przy Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Do 1950 r. łączyła pracę w Instytucie Puławskim ze stanowiskiem starszego asystenta w Katedrze Mikrobiologii Rolnej UMCS. W roku 1947, po przedstawieniu rozprawy pt. *Studia nad rozkładem błonnika przez drobnoustroje*, otrzymała na Wydziale Rolniczym UMCS

w Lublinie stopień doktora. W roku 1954 została profesorem nadzwyczajnym. W latach 1955–1958 pełniła funkcję Kierownika Katedry Mikrobiologii Rolniczej w Wyższej Szkole Rolniczej w Lublinie oraz kierownika Działu Mikrobiologii Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach. W roku 1958 zorganizowała pracownię mikrobiologiczną Zakładu Roślin Pastewnych Instytutu Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa, Oddział w Poznaniu, z siedzibą w Rolniczym Zakładzie Doświadczalnym w Baborówku. Kierowała tą placówką do 1969 roku. W roku 1965 Rada Państwa nadała Jej tytuł profesora zwyczajnego. W roku 1967 prof. Julia Gołębiowska objęła kierownictwo Katedry Mikrobiologii Rolnej Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu. W Katedrze tej pracowała do momentu przejścia na emeryturę, tj. do 1981 r.

Zainteresowania naukowe prof. J. Gołębiowskiej dotyczyły następujących zagadnień: 1. Poznania zależności pomiędzy występowaniem w glebie drobnoustrojów a zawartością w niej substancji organicznej. Badała w tym zakresie mikroflorę torfów, poszukując również szczepów promieniowców o właściwościach antybiotycznych. 2. Udziału drobnoustrojów w odżywianiu się roślin azotem ze szczególnym uwzględnieniem wiązania azotu atmosferycznego. Wiele spośród prac prof. J. Gołębiowskiej poświęconych zostało symbiotycznemu wiązaniu azotu w układzie *Rhizobium* – rośliny motylkowate. Wychodząc naprzeciw potrzebom rolnictwa, prof. J. Gołębiowska zainteresowała się też wpływem chemicznych środków ochrony roślin na drobnoustroje glebowe. W połowie lat 60. stała się inicjatorem i koordynatorem zakrojonych na szeroką skalę badań nad oddziaływaniami pomiędzy drobnoustrojami glebowymi a pestycydami. Dalsze badania Pani Profesor szły w kierunku synekologicznym. Punktem wyjścia do nich był sformułowany przez Nią pogląd, iż w glebowym układzie troficznym podstawowa rola drobnoustrojów sprowadza się nie tylko do udostępnienia roślinom pierwiastków organogennych na drodze mineralizacji martwej substancji organicznej, lecz także polega na okresowym magazynowaniu tych pierwiastków we własnej biomacie oraz w próchnicy glebowej, a także na wiązaniu azotu atmosferycznego. Poglądy te zostały szerzej przedstawione w kilku Jej teoretycznych opracowaniach. Zainicjowane przez prof. J. Gołębiowską badania przepływu pierwiastków organogennych poprzez biomasę drobnoustrojów są kontynuowane w Jej pracowni do dnia dzisiejszego. W pracach nad wiązaniem azotu atmosferycznego prof. J. Gołębiowska była początkowo zaangażowana w zagadnieniu biologii rhizobiofagów i ich wpływu na efektywność symbiozy *Rhizobium* z lucerną. Dalsze prace szły w kierunku bliższego poznania różnych czynników środowiskowych oddziałujących na symbiotyczne oraz niesymbiotyczne wiązanie azotu. Prócz tego prof. J. Gołębiowska pracowała nad procesami mineralizacji gleby, a szczególnie nad oddziaływaniem substancji organicznej na przemiany azotu w glebie.

Prof. J. Gołębiowska ustawicznie rozszerzała swoją problematykę badawczą a zdobyte doświadczenia przekazywała innym, kształcąc licznych młodych pra-

owników naukowych z całej Polski. Efektem Jej pracy było opublikowanie 105 prac naukowych, kilku skryptów oraz podręcznika pt. Mikrobiologia rolnicza. Była promotorem wielu prac doktorskich oraz służyła życzliwą radą przy przygotowywaniu rozpraw habilitacyjnych.

Prof. J. Gołębiowska była członkiem wielu towarzystw naukowych: Międzynarodowego Towarzystwa Gleboznawczego, Polskiego Towarzystwa Przyrodniczego im. M. Kopernika, Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Komitetu Mikrobiologii PAN, Komitetu Gleboznawstwa i Chemii Rolnej PAN; a także licznych rad naukowych. Była też redaktorem działu rolnego *Acta Microbiologica Polonica*.

Za swoje osiągnięcia prof. J. Gołębiowska nagrodzona została: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi oraz licznymi medalami. Ponadto otrzymała wiele nagród Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki oraz Polskiej Akademii Nauk.

Profesor Julia Gołębiowska odeszła od nas 20 września 1993 r. W Jej osobie nauka polska straciła wspaniałego człowieka, wybitnego naukowca oraz doskonałego nauczyciela.

Aleksandra Sawicka
Henryk Kaszubiak